

Het pedagogisch beleid van

PIPKIDS
naschoolse opvang

Wat willen wij en hoe doen we dat bij Pipkids

Postadres:
Burgemeester Nawijnlaan 101
2042 PZ Zandvoort

telefoon: 023-5713665
e-mail: info@skipzandvoort.nl
website: www.skipzandvoort.nl

INHOUDSOPGAVE

	Hoofdstuk	Pagina
1	Inleiding	3
2	Enkele praktische zaken	4
3	Pipkids, informatie over de groep	6
4	Pedagogische doelstellingen en visie van SKiP	7
5	Onze 5 pijlers	9
6	Uitwerking bij Pipkids	10
7	Tenslotte	20
 Bijlage:		
	Beroepspraktijkvormingsplan (stagebeleid)	21
	• Verantwoordelijkheden	

1. INLEIDING

SKiP is een kleine kinderopvangorganisatie met 2 kinderdagverblijven (Pippeloentje en Pluk) en vanaf 2019 twee locaties met buitenschoolse opvang: **Pipkids en Skippers**.

In dit pedagogisch beleid kunt u iets lezen over onze uitgangspunten en de praktische uitwerking bij Pipkids.

Want natuurlijk wilt u zoveel mogelijk weten over hoe wij met uw kind omgaan, hem/haar verzorgen, voeden, troosten, stimuleren: kortom opvoeden! Dat moet allereerst in overeenstemming zijn met uw ideeën, maar daarnaast heeft SKiP ook een eigen visie over opvoeden en maken we principiële keuzes in wat wij belangrijk vinden om een kind in de eerste jaren van zijn/haar leven mee te geven.

In dit pedagogisch beleid proberen we onze keuzes uit te leggen en evenals de praktische uitwerking hiervan.

Wij hopen dat u onze visie ook onderschrijft en kunt waarderen, want het gaat natuurlijk bovenal om het welzijn van uw kind!

Ik wens u veel leesplezier en heeft u vragen, vraag dan gerust om uitleg bij de pedagogisch medewerker of kom eens bij mij langs op een van de locaties.

Namens het gehele team van SKiP,
Relinde Adegeest

2. ENKELE PRAKTISCHE ZAKEN

- SKiP is lid van de Brancheorganisatie Kinderopvang. Dit houdt onder andere in dat we ons houden aan de door hun vastgestelde **Algemene Voorwaarden voor Kinderopvang**, deze zijn onlosmakelijk gekoppeld aan de plaatsingscontracten van SKiP. Aanvullend hierop is ons eigen **Huishoudelijk Reglement**. Hierin staan enkele zaken uit de Algemene voorwaarden nogmaals genoemd (zoals de opzegtermijn van 1 maand), maar daarnaast ook enkele specifieke zaken zoals onze openingstijden, de mogelijkheid tot het ruilen of inhalen van dagen, ons klachtenprotocol (we zijn lid van de landelijke Geschillencommissie Kinderopvang), de wijze van betalen, enz.
- Pipkids is een onderdeel van SKiP, de algemene visie en het pedagogisch beleid van SKiP ligt dus ook aan de basis van de naschoolse opvang van Pipkids.
- Om dit te waarborgen wordt dit beleid regelmatig behandeld in de teamvergaderingen en worden de pedagogisch medewerkers van Pipkids tevens gecoacht door onze pedagogisch coach. De coach heeft hiervoor jaarlijks uur ter beschikking waarvan % voor Pipkids.
- Pipkids kent 3 contracten:
 1. Een basiscontract (40 weken) zonder opvang tijdens de schoolvakanties. Losse vakantieopvang kan (wanneer nodig) apart afgesloten worden.
 2. Opvang voor 46 weken met een deel van de vakanties al meegerekend.
 3. Opvang voor het gehele jaar, dus voor 52 weken. Natuurlijk bieden we ook opvang tijdens de zgn. margedagen: dit zijn extra dagen dat de school gesloten is (bijvoorbeeld studiedagen), deze dagen worden los berekend.
- Wij bieden opvang aan kinderen uit de onderbouw van de volgende basisscholen in Zandvoort: Oranje Nassauschool, Hannie Schaftschool en Mariaschool. Er is goed contact met de directie van de betreffende scholen over het ophalen van de kinderen. Wij halen de kinderen te voet op.
- Bij onze extra activiteiten worden altijd extra beroepskrachten ingezet. Bijvoorbeeld tijdens de dans- of juodlessen, bij kleine uitstapjes in de buurt, of tijdens grotere avonturen (bijv. met de boswachter in de duinen, of naar museumbezoek). Stagiaires hebben we meestal het gehele jaar door, deze zijn altijd boventallig aanwezig. Zie hiervoor het stagebeleid in de bijlage: **Beroepspraktijkvormingsplan**.
- Vanwege onze ruime personeelsbezetting op de groep zullen we tijdens schoolweken altijd voldoen aan de wettelijke beroepskracht-kindratio. Het is echter mogelijk dat de kinderen tijdens de vakantieopvang (of wanneer er op studiedagen hele dagopvang aangeboden wordt) van 7.30 tot 8.30 uur in de centrale ruimte van Pippeloentje door de leidster van de peutergroep wordt opgevangen. De rest van de dag, dus ook tijdens eventuele pauzemomenten van de pedagogisch medewerkers wordt er niet afgeweken van de wettelijke beroepskracht-kindratio.

- Bij activiteiten waarbij de kinderen het gebouw verlaten gaat er altijd een pedagogisch medewerker mee. Zij heeft dan de lijst met gegevens van de kinderen bij zich (zoals ook bij het ophalen van de kinderen van school) evenals een telefoon. Bij uitstapjes dragen de kinderen een hesje en een polsbandje met het telefoonnummer van SKiP.
Wanneer er een uitstapje gepland staat dat niet lopend bereikt kan worden, dan gaat de groep bij voorkeur met het openbaar vervoer. Als toch gekozen wordt voor vervoer met de auto, dan zijn goedgekeurde zitjes een voorwaarde.
En natuurlijk hebben we een aansprakelijkheidsverzekering.
- Om de stabiliteit op de groep te waarborgen wordt de inzet van oproepkrachten zoveel mogelijk beperkt. Toch moet er af en toe een pedagogisch medewerker vervangen worden. We hebben hiervoor enkele vaste oproepkrachten en parttimers die, wanneer nodig, flexibel inzetbaar zijn.
- Goed contact staat aan de basis van een goede samenwerking. En samenwerking is van fundamenteel belang bij een gezamenlijke verantwoording van de opvoeding. Daarom hechten we veel aan een open communicatie met de ouders. Wij willen dat zij zich thuis voelen op het kinderdagverblijf en met de pedagogisch medewerkers praten over hun kind. Hun mening is van belang, dus worden zij ook jaarlijks uitgenodigd om een tevredenheidsmeting in te vullen.

SKiP informeert de ouders:

Per e-mail: iedere maand een nieuwsbrief en eventueel tussendoor aanvullende info (binnenkort via de ouderportal 'Konnnect').

Op papier: 3 á 4 keer per jaar ons 'magazine': de 'SKiP-post'

Via de oudercommissie: iedere maand heeft een afvaardiging van de oudercommissie een informeel gesprek met de directeur.

En wilt u meer weten? Onze deur staat altijd open!

3. PIPKIDS, INFORMATIE OVER DE GROEP

Pipkids is binnen onze stichting een kleine groep naschoolse opvang voor de onderbouw van de basisschool. Wij zijn gehuisvest naast het kinderdagverblijf Pippeloentje. We hebben een vergunning voor 14 kinderen, maar zullen streven naar een groep van circa 10 kinderen met 2 pedagogisch medewerkers. Dit is duidelijk anders dan de wettelijke voorschriften van de overheid (1 pedagogisch medewerker op een groep van 10-11 kinderen).

Deze keuze betekent meer persoonlijke aandacht en rust op de groep en biedt tegelijkertijd meer mogelijkheden voor andere activiteiten. Met onze kleinschaligheid zullen we ons onderscheiden van de andere naschoolse opvangorganisaties en vooral tegemoetkomen aan de behoeften van kinderen in de leeftijd van 4 tot en met 8 jaar.

Op schooldagen:

De kinderen komen uit school met een hoofd vol indrukken en zijn waarschijnlijk best moe. Dit betekent echter niet dat een middag op de nso standaard gevuld moet worden met binnen rondhangen. Uitrusten van een schooldag mag best eens door fijn te ‘chillen’ op de bank, maar kan ook door nieuwe/bijzondere dingen te ondernemen, alleen of met de groep. De naschoolse opvang Pipkids heeft zowel een rustige ruimte als een klein atelier waar de kinderen op ontdekking kunnen. Daarnaast willen we ook vooral het ontdekken buiten laten plaatsvinden. Pipkids heeft niet de beschikking over een groot buitenterrein (de tuin is bedoeld voor de kinderen van Pippeloentje), maar de duinen aan de overkant is een uitgelezen plek voor een picknick, een speur- of ontdektocht. En op het sportveld van de naastgelegen middelbare school, het “Gertenbach-college” kunnen we iedere dag terecht voor bijvoorbeeld een balspel.

Wanneer de kinderen binnenkomen na de wandeling vanuit school staat er allereerst iets te eten en te drinken klaar. Dit is vooral fruit, een crackertje, thee of water. Het is een moment waarop er aandacht is voor ieder individueel kind. Er is door de medewerkers al een plan voor de middag voorbereid, dit wordt dan besproken en de kinderen hebben hierin natuurlijk ook een eigen inbreng. Eventueel wordt het plan aangepast. Rond 17.00 uur is er een kleine groente-snack en wat te drinken, daarna is het tijd voor een rustig spelmoment, zodat de kinderen in een fijne, kalme sfeer naar huis gaan.

Op lange vakantie- of margedagen:

Tijdens de schoolvakanties zijn we vaak langer met een onderwerp bezig. Dan hebben we de tijd om een thema uit te werken en uitgebreid te ontdekken. We kunnen dit ‘thuis’ bij Pipkids doen, bijvoorbeeld tijdens workshops voor techniek, dans, yoga of muziek. Maar ook zullen we op pad gaan, misschien wel met een tentje de duinen in! Of nog verder weg, bijvoorbeeld met de trein naar een museum of een speeltuin. Soms (als de activiteit en de groep zich hiervoor leent) gezamenlijk met ‘Skippers’, onze andere bso en soms alleen met de eigen groep.

4. PEDAGOGISCHE DOELSTELLINGEN EN VISIE VAN SKiP

Visie:

“Het begint bij het kind”

Algemene pedagogische doelstelling:

“Kinderen opvangen buiten de huiselijke kring, op een wijze die aansluit bij de wensen en de behoeften van het kind en die kinderen stimuleert in hun groei naar volwassenheid.”

‘Buiten de huiselijke kring’ betekent voor SKiP: aandacht geven aan de eigenheid van de opvang.

‘Wensen en behoeften’ betekent dat belang wordt gehecht aan: geborgenheid, veiligheid en respect voor de autonomie en individualiteit van het kind.

‘Stimuleert’ wil zeggen: aandacht geven aan de ontwikkeling op alle vlakken, met in achtneming van de eigenheid van ieder kind.

Met ‘Groeï naar volwassenheid’ bedoelt SKiP: bevorderen van de zelfstandigheid, maar ook: kennis laten nemen van de wereld om ons heen en de maatschappij waarin we leven, inclusief het bijbrengen van normen en waarden.

SKiP (Stichting Kinderdagverblijven Pippeloentje - Pluk) vindt dat opvang buiten de huiselijke kring zonder meer kan en mag. Het uitgangspunt bij opvang buiten die huiselijke kring is in de eerste plaats het kind zelf. De tweede belanghebbende partij zijn de ouders /verzorgers. SKiP vindt dat de opvang van kinderen een verantwoordelijkheid is die niet slechts wordt gedeeld met de ouders, maar die door de organisatie en de ouders/verzorgers SAMEN wordt gedragen. (Dus niet elk een deel, maar samen het geheel). Dit brengt met zich mee dat de communicatie met de ouders essentieel wordt ervaren voor een goede opvang.

De opvang van een kind dient een kind in de eerste plaats veiligheid, geborgenheid en gehechtheid te geven. Pas vanuit een veilige en geborgen omgeving, waarbij het mogelijk is een band te kunnen onderhouden, kan een kind zich volledig en optimaal ontwikkelen.

De visie van SKiP op buitenschoolse opvang kan niet los gezien worden van onze visie op professionele kinderopvang van 0 tot 4 jaar. Kwalitatief goede kinderopvang van 4 tot 12 jaar moet volgens ons aan dezelfde eisen voldoen als de kinderopvang van 0 tot 4 jaar.

Kinderopvang moet volgens ons:

- gestoeld zijn op een pedagogische visie,
- deze visie moet aantoonbaar omgezet worden in pedagogisch beleid,
- dit beleid dient uitgevoerd te worden door professionele krachten die het beleid ook uitdragen en
- dit beleid dient stelselmatig getoetst te worden door middel van jaar- en meerjarenplannen.

SKiP hanteert als uitgangspunt van het pedagogisch beleid 5 pijlers (Zie ook hoofdstuk 5 en 6)

- 1. THUIS**
- 2. VEILIG EN VERTROUWD**
- 3. ONTWIKKELEN**
- 4. ZORG VOOR ELKAAR**
- 5. ZELF DOEN**

In deze pijlers worden de 4 competenties uit de Wet kinderopvang tevens nader uitgewerkt:

- Het bieden van emotionele veiligheid (zie 1 en 2)
- Kinderen uitdagen in hun persoonlijke ontwikkeling (zie 3 en 5)
- Kinderen begeleiden in hun sociale ontwikkeling (zie 3 en 4)
- Kinderen laten kennismaken met de normen en waarden van onze samenleving (zie 4)

Dit is de kapstok waar het pedagogisch beleid aan opgehangen wordt. Hierover is binnen het team en het managementteam al vele malen gesproken en gediscussieerd, de visie leeft bij iedereen, de basis is gelegd, de uitwerking op papier is een continu proces.

Het is duidelijk dat onze visie over naschoolse opvang in dezelfde lijn ligt. Enkele praktische verschillen hebben te maken met de leeftijd en de leerplicht.

De leeftijd is een factor die belangrijk is in het kader van de zelfstandigheid van kinderen; opvoeden is “op weg naar zelfstandigheid” en basisschoolleerlingen worden al behoorlijk zelfstandig!

De leerplicht heeft als consequentie dat er een derde partij, nl. de school, zich ook met de opvoeding gaat bezig houden. Hiermee zal dus ook een goed contact moeten worden onderhouden. Daarentegen vinden wij naschoolse opvang “vrijtijds-opvang” en zal dus duidelijk deze sfeer moeten uitstralen.

5. ONZE 5 PIJLERS

Met onze visie als uitgangspunt willen we de algemene doelstelling bereiken door te steunen op:

Vijf “pijlers” als “de vingers van een hand”

◇ **“THUIS”**

Kinderdagverblijf “Pippeloentje”, kinderdagverblijf “Pluk” en onze naschoolse opvang “Pipkids” en “Skippers”, moeten een verlengstuk zijn van thuis, niet vervangend, eerder aanvullend; een plek waar ouders hun kinderen met een gerust hart brengen.

(R.W. basisdoel 1 en 4)

◇ **“VEILIG EN VERTROUWD”**

De kinderen moeten zich veilig en vertrouwd voelen bij de leiding, de andere kinderen en de ruimte waarin ze verblijven.

(R.W. basisdoel 1)

◇ **“ONTWIKKELEN”**

De kinderen moeten zich tijdens de opvang (samen met de volwassenen, de andere kinderen en het aangeboden spelmateriaal) emotioneel, sociaal, creatief en verstandelijk kunnen ontwikkelen.

(R.W. basisdoel 2 en 3)

◇ **“ZORG VOOR ELKAAR”**

De kinderen moeten de waarden en normen van deze maatschappij leren; we leren ze zorg dragen en respect hebben voor elkaar, de volwassenen, het speelgoed en de ruimte.

(R.W. basisdoel 4)

◇ **“ZELF DOEN”**

Bij jonge kinderen zijn hun capaciteiten in aanleg aanwezig, de kinderen krijgen een grote vrijheid om die te ontplooiën. Zelfstandig gedrag en ervaren leren worden gestimuleerd.

(R.W. basisdoel 2)

Deze pijlers omvatten tenminste de vier basisdoelen van Riksen Walraven zoals die in de wet staan omschreven.

“HET BEGINT BIJ HET KIND”

6. UITWERKING BIJ PIPKIDS

Wij trachten onze doelstellingen niet alleen met mooie woorden te beschrijven, maar willen deze ook concreet maken in dit pedagogisch beleid.

◇ THUIS

Ons kinderdagverblijf moet een verlengstuk zijn van thuis, niet vervangend, eerder aanvullend; een plek waar ouders hun kinderen met een gerust hart brengen.

De kinderen en de ouders moeten zich bij SKiP “thuis” voelen. Zowel de ligging als de inrichting moet een prettige sfeer uitademen. Maar in het bijzonder zal het contact tussen de pedagogisch medewerkers en het management met de ouders goed moeten zijn. Dit contact verloopt op basis van vertrouwen, gelijkheid en openheid. Het contact met de ouders/verzorgers is van groot belang voor een optimale verzorging van de kinderen.

Concreet:

Ouders en kinderen moeten zich thuis voelen. Het gebouw is onderdeel van de buurt en de kinderen moeten zich daar ook thuis voelen. Dit vereist een prettige open sfeer binnen de kinderopvang en bovendien een hele goede communicatie met de ouders. Op basis van gelijkwaardigheid worden regels besproken en afgesproken. De ouders zullen duidelijk invloed hebben op de gang van zaken binnen de opvang, maar ook de kinderen zullen (afhankelijk van hun leeftijd) invloed hebben. Er wordt geluisterd naar hun mening. Zij hebben zeggenschap over de activiteiten, de inrichting van de ruimte en het spelmateriaal. Hun ‘schatten’ en gemaakte kunstwerken mogen daarom ook een waardevol plekje krijgen in de ruimte.

Het ‘thuisgevoel’ van de kinderen wordt nog versterkt, doordat de meeste kinderen vanuit hun vertrouwde opvang (Pippeloentje) doorstromen naar Pipkids. Zij komen dus na school toch een beetje ‘thuis’.

Onze visie over opvang als vrije tijd heeft in deze context ook betekenis; de kinderen bepalen voor een belangrijk deel zelf de invulling van hun vrije middag: naschoolse opvang is geen verlengde schooldag. Dit betekent echter niet dat de pedagogisch medewerkers achteroverleunend kunnen afwachten: er moet wel een aanbod zijn dat uitdaagt en stimuleert om dingen te ondernemen. Culturele activiteiten en natuurbeleving staat hierbij hoog in het vaandel, spelletjes op de computer en televisiekijken zal daarentegen zo min mogelijk aangeboden worden. Op de groep staat geen computer of televisie.

Belangrijk voor het bouwen aan een ‘thuisgevoel’ en vertrouwen is de vaste mentor voor ieder kind. Tijdens de intake op de groep wordt dit besproken met de ouders en hun kind. De mentor doet in principe de intake en zal het meest vertrouwde gezicht zijn voor het kind. Ze bouwt een band op met het kind en zijn/haar ouders, doet de observaties en voert de jaarlijkse oudergesprekken. Ook bespreekt zij in het intakegesprek de wijze waarop hun kind kan komen wennen op de groep. Een kind mag een paar keer op visite komen (wat natuurlijk het gemakkelijkst gaat als het kind al bij SKiP bekend is, bijvoorbeeld omdat het al naar Pippeloentje gaat) en het is fijn wanneer de ouders de eerste keer even meelopen vanuit school naar ‘Pipkids’.

De “SKiP-post” is een krantje dat drie á vier keer per jaar uitkomt. Hierin wordt iedere keer een thema behandeld en zowel vanuit de visie van SKiP toegelicht, als beschreven vanuit de dagelijkse praktijk van alle groepen. Zo willen we dat het beleid van SKiP vertrouwd voelt en blijft leven onder de ouders.

Ieder jaar wordt er onder de ouders een tevredenheidsmeting gehouden, deze wordt geëvalueerd en besproken met het bestuur, de pedagogisch medewerkers en de oudercommissie. Een aanpassing in het beleid is dan eventueel een mogelijkheid. Nieuw beleid zal echter nooit in tegenspraak zijn met onze visie en de uitgangspunten van het pedagogisch beleid!

◇ VEILIG EN VERTROUWD

De kinderen moeten zich veilig en vertrouwd voelen bij de leiding, de andere kinderen en de ruimte waarin ze verblijven.

Een primaire voorwaarde voor het welbevinden van een kind is zijn/haar gevoel van veiligheid. Pas in een veilige en geborgen omgeving, waarin het mogelijk is een band te kunnen onderhouden met anderen, kan een kind zich volledig en optimaal ontwikkelen. Naast het zorgen voor voldoende bescherming tegen ongelukken, is het daarom zo belangrijk om ook emotionele veiligheid te bieden. Vanuit dit gevoel van veiligheid, acceptatie en respect kan een kind zijn wie het is, dit is tevens van groot belang voor het ontwikkelen van een positief zelfbeeld.

De keuze om juist voor de jongste basisschoolleerlingen een naschoolse opvang in een kleine groep aan te bieden ligt hieraan ook ten grondslag. Hierdoor is het mogelijk om meer rust, persoonlijke aandacht te geven aan kinderen die al de hele dag onderdeel van een grote groep zijn geweest en moe zijn van alle indrukken.

SKiP vindt dat, om gehechtheid te kunnen bieden, een kind in staat gesteld moet worden een band met een pedagogisch medewerker te ontwikkelen.

Wij zoeken naar een evenwicht tussen enerzijds het stimuleren van de ontdekkingsdrang van het jonge kind, de basis van de ontwikkeling, en het aangeven van grenzen en beschutting. Dit laatste moet zowel letterlijk als figuurlijk gezien worden.

Concreet:

Veiligheid kan heel letterlijk genomen worden: Is de groep en de buitenruimte veilig? Is het veilig om de straat over te steken? In ons veiligheidsbeleid leest u hier meer over.

Maar de buitenschoolse opvang moet ook een plek zijn waar het veilig is om te zijn wie je bent. De kinderen moeten volop gelegenheid krijgen om een relatie met de medewerkers en de andere kinderen aan te gaan. Ieder kind in de kinderopvang heeft een vaste mentor (ouders en kind krijgen dit te horen tijdens de intake op de groep). Zij begeleidt het kind het vaakst op de groep, volgt de ontwikkeling en is het belangrijkste aanspreekpunt voor de ouders.

Professionaliteit van de groepsleiding zorgt ervoor dat de interactie tussen kind en pedagogisch medewerker goed is, de stabiliteit binnen de groep (door niet teveel wisselingen van personeel en vaste invalkrachten) zijn heel belangrijke voorwaarden voor het onderhouden van een waardevolle relatie. Maar vooral de onderlinge relaties tussen de kinderen worden steeds belangrijker in hun leven. De pedagogisch medewerkers begeleiden ze hierbij: hoe spreek je samen dingen af, hoe werk je samen, hoe maak je vrienden, maar ook ruzies en hoe leg je deze weer bij. Overleggen, luisteren, oplossingen zoeken, geheimen delen en heel veel lachen: Pipkids moet een vertrouwde plek zijn waar iedereen gerespecteerd wordt en het veilig voelt om jezelf te zijn. Onze keuze voor kleinschaligheid is hierdoor ingegeven.

Ook de kleine groep van ongeveer 10 kinderen met (in verhouding) veel begeleiding (2 pedagogisch medewerkers, terwijl de wettelijke norm 1 pedagogisch medewerker is) maakt dat een middag na schooltijd als rustig ervaren wordt. De kinderen krijgen veel persoonlijke aandacht en kunnen even op adem komen.

Een andere logische uitwerking van dit beleid is dat, wanneer er een dag geruild (of ingehaald) wordt, dit alleen mogelijk is op de eigen groep. Een dag inhalen en gebruik maken van

eventuele ruimte op een andere groep of locatie is niet mogelijk. Dit geeft teveel onrust bij het kind, maar ook voor de andere kinderen op de betreffende groep.

Veiligheid houdt ook verband met de gezondheid van een kind. Een goede hygiëne is daarom belangrijk: er wordt aandacht gegeven aan het schoonmaken van eten en de handen worden standaard gewassen voordat er wordt gegeten en na toiletgebruik.

Ook besteden we veel aandacht aan het dagelijks menu. Vanzelfsprekend hebben de ouders de regie over wat hun kind te eten krijgt, maar het moet wel passen binnen onze mogelijkheden en visie. Samen met een diëtiste hebben we ons voedingsbeleid vastgesteld. We kiezen voor producten met zo min mogelijk toevoegingen en willen verantwoord omgaan met o.a. vet, suiker en zout. Bij Pipkids wordt naast fruit ook veel groente aangeboden, wij hebben geen limonade en zeer beperkt zoetigheid voor op brood. Om de kinderen te stimuleren om eens af te wisselen of iets nieuws te proberen mogen ze telkens 2 verschillende stukken groente/fruit pakken.

De jaarlijkse ouderavond over voeding (met medewerking van een diëtiste) waarin allerlei zaken rondom voeding ter sprake komen, is ieder jaar een groot succes!

Zie m.b.t. dit onderwerp ook ons “Veiligheids- en Gezondheidsbeleid”.

◇ ONTWIKKELEN

De kinderen moeten zich tijdens de opvang (samen met de volwassenen, de andere kinderen en het aangeboden spelmateriaal) emotioneel, sociaal, creatief en verstandelijk kunnen ontwikkelen.

De kiem van alle vaardigheden is al aanwezig in het jonge kind, ze moeten tijdens hun groei de gelegenheid en de stimulans krijgen om op een veilige manier te ontwikkelen, met respect voor ieders eigen tempo en niveau.

De ruimte en het spelmateriaal moet veilig zijn, maar ook voldoende uitdaging bieden. Er moet een compleet en gevarieerd aanbod van speelgoed aanwezig zijn. Wij hanteren hierbij de “schijf van vijf”, d.w.z. cognitief-, creatief-, sociaal-, fantasie- en constructiemateriaal is evenredig en voldoende aanwezig. De pedagogisch medewerkers kennen de mogelijkheden van het speelgoed en de ruimte en zullen deze optimaal benutten. Het buiten spelen en ontdekken is bij SKiP een aspect dat bijzondere aandacht verdient, natuurbeleving krijgt binnen ons pedagogisch beleid extra nadruk. Gelukkig zijn wij in Zandvoort gezegend met prachtige natuur om ons heen. Maar ook de buitenruimte voor het ‘gewone’ buiten spelen moet voldoende aandacht krijgen, want juist hier ontwikkelen kinderen zich motorisch en sociaal: grenzen worden verlegd, mogelijkheden worden benut. Buiten is vaak meer mogelijk! Kinderen leren om te gaan met risico’s, zij leren vallen en opstaan en op een andere manier met elkaar te spelen. Ook hun fantasiespel wordt ontwikkeld, de natuur met al haar elementen (zon, wind en regen) en de voorhanden materialen (zand, water, steen, gras enz.), de planten en de dieren zorgen als vanzelf voor nieuwe impulsen.

De pedagogisch medewerkers zijn deskundig wat betreft de normale ontwikkeling van kinderen in de leeftijd waarvoor SKiP kinderopvang biedt. SKiP verzorgt de opvang in eerste instantie dan ook voor het ‘gezonde’ kind. Echter, het signaleren van ontwikkelingsproblemen behoort ook tot de dagelijkse taak van de groepsleidsters. De deskundigheid hiervoor is ruim voldoende aanwezig en wordt geregeld aangevuld door middel van scholing en/of literatuur. Met behulp van observatieformulieren worden kinderen regelmatig bekeken en besproken.

Bij het signaleren van eventuele problemen in de ontwikkeling van een bepaald kind is het van belang dat de leidsters op voet van gelijkheid met de ouders staan. Er wordt dan (na overleg met de collega en leidinggevende of pedagogisch coach) tussentijds een gesprek met de ouder(s) gepland. Dit leidt meestal tot een verwijzing naar een specifieke deskundige (wij hebben goed contact met het CJG in Zandvoort en een sociale kaart is natuurlijk ook aanwezig).

Hoewel de geboden opvang door SKiP dus in eerste instantie bedoeld is voor ‘gezonde’ kinderen, willen we benadrukken dat alle kinderen welkom zijn; dus ook kinderen met een beperking. Wanneer specifieke informatie en/of begeleiding nodig is voor het verzorgen en opvoeden van deze kinderen, zal er voor gezorgd worden dat de leidsters deze informatie/begeleiding krijgen. De aanwezigheid van deze kinderen mag echter niet leiden tot een tekort aan aandacht voor de rest van de groep. Wanneer dit wel het geval is zal er in overleg met de leiding en de ouders gezocht worden naar een oplossing die voor ieder acceptabel is en waarbij het belang van het kind voorop moet staan.

Concreet:

In de groei naar volwassenheid kun je de ontwikkeling op verschillende gebieden onderscheiden: sociaal, emotioneel, creatief, cognitief, motorisch. Door de specifieke omstandigheden binnen de kinderopvang zal met name de sociale ontwikkeling een belangrijke factor zijn binnen het pedagogisch beleid. Maar ook op het emotionele en het creatieve vlak kan de naschoolse opvang (Pipkids) een belangrijke rol spelen. De cognitieve ontwikkeling lijkt daarentegen een aspect wat bij het bereiken van de leerplichtige leeftijd voor een groter gedeelte op de school thuis hoort, echter: spelen en leren gaan hand in hand. Tijdens spel en samenwerking, of door gewoon te experimenteren en te ervaren (in de vrije tijd) wordt juist heel veel waardevols geleerd.

Om deze verschillende facetten van de ontwikkeling van kinderen te kunnen stimuleren zullen we een breed scala aan activiteiten en materialen aanbieden. Daarnaast is de mogelijkheid om naar buiten te gaan en activiteiten te organiseren in de natuur (lees: duinen) een belangrijk aandachtspunt in onze visie. Bewegen en buitenlucht is van groot belang voor het welzijn en een gezonde ontwikkeling: naar buiten dus, ook met minder mooi weer. Dit zal af en toe gaan met vallen en opstaan, maar ook dat is een onderdeel van het leerproces. Misschien nog belangrijker dan de ontwikkeling zelf, is het plezier dat tijdens het proces wordt ervaren. Dit moet zeker niet vergeten worden!

Een hulpmiddel om te kunnen registreren hoe de ontwikkeling van ieder kind afzonderlijk verloopt, zijn onze observatieformulieren. Wij maken gebruik van de observatiemethode 'Werken aan welbevinden' en de observatielijsten van de WIS (Welbevinden In Situaties) voor 4 tot 12 jarigen. Deze methode wordt al vele jaren met tevredenheid gebruikt in de dagopvang van SKiP (0 tot 4 jaar). Zoals de naam al zegt is dit een observatie instrument dat specifiek kijkt naar de mate van welbevinden, dus het plezier dat het kind aan de opvang beleeft. De sociale ontwikkeling, emotionele ontwikkeling en de overdracht van waarden en normen zijn hierin belangrijk. De cognitieve ontwikkeling wordt bewust niet geregistreerd, dat is een aspect dat op school alle aandacht krijgt. Ouders krijgen jaarlijks een uitnodiging voor een oudergesprek waarin tevens de observaties besproken worden, maar waarin ook de ouders worden gevraagd naar hun ervaringen en eigen observaties.

De ouders blijven altijd de eindverantwoordelijkheid behouden over de zorg voor hun kind. Dit is bijvoorbeeld belangrijk in het contact met een hulpverlenende organisatie. Dit contact wordt, wanneer dit nodig mocht zijn, het liefst door hen zelf gelegd en niet door het kinderdagverblijf. De pedagogisch medewerker heeft een adviserende rol. Zij adviseert (na overleg met collega's en leidinggevende) de ouders eventueel om hulp te zoeken en reikt ze mogelijkheden aan.

Wanneer wij het zelf nodig vinden om hulp in te schakelen (bijvoorbeeld voor een observatie door een orthopedagoog) dan wordt aan de ouders eerst om toestemming gevraagd.

Bij zorgen die verder gaan dan het achterblijven in ontwikkeling, maar meer te maken hebben met bezorgdheid omtrent het welzijn van het kind, dan is de meldcode (*'protocol kindermishandeling en grensoverschrijdend gedrag voor de kinderopvang'*) leidinggevend. Een dossier wordt in ieder geval aangelegd.

◇ ZORG VOOR ELKAAR

De kinderen moeten de waarden en normen van deze maatschappij leren; we leren ze zorg dragen en respect hebben voor elkaar, de volwassenen, het speelgoed en de ruimte.

Pipkids behoort tot het netwerk dat mede bijdraagt aan een goede opvoeding van uw kind(eren) en staan hierbij midden in de maatschappij. Wij zijn gehuisvest in een groene woonbuurt en dragen mede verantwoordelijkheid voor deze omgeving. We hebben burens waar we rekening mee zullen houden en hebben daarmee een geregeld en plezierig contact.

Zorg voor de omgeving betekent ook zorg voor de natuur: deze krijgt bij ons veel aandacht, we wonen niet voor niets in een prachtig dorp tussen de duinen!

Aan de ene kant hebben de kinderen recht om te zijn wie ze zijn; we accepteren en waarderen ze als individuen met eigen emoties, talenten, enz. Aan de andere kant maken wij deel uit van de maatschappij met daarin algemeen aanvaarde waarden en normen, dit houdt soms beperkingen van het eigen gedrag in. Acceptatie van anderen: ook daar willen wij aandacht aan schenken.

Concreet:

Dit wil niet alleen zeggen dat er door de leidsters goed voor de kinderen gezorgd moet worden, maar ook dat ze duidelijk uitdragen dat iedereen gerespecteerd wordt en dat het belangrijk is om er voor elkaar te zijn. De kinderopvang is bij uitstek een plek waar het groepsgevoel belangrijk is: ergens bij horen is fijn! Binnen die groep kun je oefenen en ervaren om rekening te houden met elkaar en elkaar af en toe op te vangen wanneer dit nodig is. Wij geven het goede voorbeeld en leren de kinderen om bijvoorbeeld iets aardig te vragen, beleefd te zijn en niet te jokken of te pesten.

Maar het reikt nog verder: wij willen ook dat de kinderen leren rekening houden met de burens, de buitenwereld, elkaars spullen en de natuur. Het verzorgen van de planten en de moestuintjes maakt de kinderen bewust van deze zorgtaak.

Naarmate de kinderen groter worden, wordt hun wereld ook groter. Ze komen in aanraking met anderen in de maatschappij, andere mensen en andere culturen. Bovendien heeft ieder gezin z'n eigen achtergrond en eigen waarden en normen, daarom is goed contact met de ouders van groot belang. De kinderen worden zich meer bewust van de onderlinge verschillen. Vormen misschien groepjes, mogen uitkomen voor hun eigen mening, maar moeten ook naar de ander luisteren en respecteren. Discussies mogen gevoerd worden!

Wij vormen met z'n allen de samenleving en zijn verantwoordelijk voor ons gedrag, we leren ze zorg te dragen voor hun omgeving, d.w.z. de mensen en de ruimte, speelgoed, milieu enz. Respecteer de ander met zijn/haar eigen gewoontes, en voel je verantwoordelijk voor de omgeving waartoe wij allemaal behoren. Natuurbeleving is hierbij weer een goede leerschool. We doen daarom (samen met de kinderen) bewust aan afvalscheiding.

Respect voor de kinderen houdt ook in dat wij zorgvuldig omgaan met hun gegevens en informatie die wij van de ouders krijgen. Natuurlijk hanteren wij de wettelijke Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG). Maar ook met verslagen, overdrachten,

observatieformulieren en aantekeningen van een oudergesprek wordt secuur omgegaan. Deze zijn uitsluitend beschikbaar voor de pedagogisch medewerkers, de ouders van het kind en de directeur.

Om de kinderen kennis te laten maken met anderen buiten hun directe leefwereld organiseren wij zo nu en dan gezamenlijke activiteiten met bijvoorbeeld onze directe burens in het 'Huis in het Kostverloren', waar een ontmoetingsplek is voor licht dementerende ouderen. En krijgen we regelmatig visite van een gehandicapte jongeman met zijn begeleiders.

Alle regelmatige bezoekers die daarom een mogelijke band met de kinderen kunnen opbouwen, zullen in het bezit moeten zijn van een VOG (verklaring omtrent gedrag) en gekoppeld worden aan onze organisatie.

◇ ZELF DOEN

Bij jonge kinderen zijn hun capaciteiten in aanleg aanwezig, de kinderen krijgen een grote vrijheid om zich te ontplooien. Zelfstandig gedrag en ervarend leren worden gestimuleerd.

Door anderen na te bootsen en aangemoedigd te worden, leert ieder kind dagelijks nieuwe dingen. Hierin bewijst juist de groep zijn waarde. Pipkids is een groep in de leeftijd van de onderbouw op de basisschool. Dit is een beperkte leeftijdsgroep, maar de kinderen ontwikkelen zich snel en er zal binnen deze groep een grote diversiteit zijn. Het is onze taak om voor deze hele groep voldoende uitdaging te bieden. En om te profiteren van het feit dat ze ook iets voor elkaar kunnen betekenen, de grootste kinderen kunnen de kleintjes helpen, voelen zich daardoor meer verantwoordelijk voor elkaar. Dit komt het 'groepsgevoel' ten goede en maakt ze tevens meer zelfredzaam. Want hoe beter een kind zichzelf kan redden, hoe groter zijn vrijheid en die van zijn verzorgers.

We leren ze keuzes maken en hier de gevolgen van inzien. We geven de kinderen de verantwoordelijkheid die ze aankunnen. Wanneer de kinderen hun grenzen nog niet kennen worden ze daarin door de leiding begeleid en beschermd, want door goede ervaringen groeit hun positieve zelfbeeld.

Waarom zelfstandig?

- Kinderen voelen zich groot wanneer ze iets zonder hulp kunnen! Dit helpt bij het ontwikkelen van zelfvertrouwen en een positief zelfbeeld. Belangrijk voor hun hele leven!
- Het geven van verantwoordelijkheid die past bij hun leeftijd is enorm belangrijk voor hun groei naar volwassenheid. Dit betekent verantwoordelijkheid durven geven, maar ook laten ervaren wat het is om de verantwoordelijkheid te hebben.
- Het is belangrijk dat ze bepaalde dingen zelfstandig kunnen als ze naar de basisschool gaan. Bijv. zelf hun billen afvegen, zelf aankleden (bij gym). Jas aan en uit doen en ophangen aan de kapstok.
- Het scheelt bovendien (op den duur) in tijd wanneer kinderen zich zelf 's morgens aan kunnen kleden.
- Het oefenen op bepaalde vaardigheden (bijv. fietsen en brood smeren) is ook goed voor de ontwikkeling van andere algemene vaardigheden, zoals de algehele grove en fijne motoriek.
- Maatschappelijke verwachtingen (normen en waarden) spelen hierbij ook een rol. Durf je iemand aan te spreken? Kun je een boodschap doen? Kun je je veilig in het verkeer begeven?

Croncreet:

Naarmate de kinderen ouder worden kunnen en mogen ze natuurlijk steeds meer zelf doen. Dit kan door het meehelpen met de voorbereidingen voor een activiteit, maar ook de materialen uit het atelier en de techniekhoek zullen hiertoe volop de gelegenheid kunnen bieden. Het ervaren van de eigen grenzen is hierbij belangrijk.

Maar daarnaast heeft ontwikkelen oftewel 'groot worden' te maken met eigen

verantwoordelijkheid krijgen en loslaten. Er moeten, afhankelijk van de leeftijd van het kind, afspraken gemaakt kunnen worden. Kinderen mogen keuzes maken, maar zijn dan ook verantwoordelijk voor hun keuzes.

Zich verantwoordelijk voelen voor elkaar wordt actief gestimuleerd. Een praktisch voorbeeld: Als de kinderen na schooltijd samen iets eten krijgen 2 kinderen de ‘taak’ om voor de anderen een crackertje te smeren, best een verantwoordelijkheid!

Ook hun zelfstandigheid buiten de opvang kan geoefend worden. Bijvoorbeeld hun vaardigheid in het verkeer. De verkeersregels zullen altijd aangeleerd en nageleefd worden door iedereen van de groep. De kinderen zullen bij het ophalen van school en tijdens uitstapjes volop de gelegenheid krijgen om te oefenen in hun zelfstandigheid. Tijdens de reis met openbaar vervoer, tijdens de bezoeken aan bijvoorbeeld een museum of bij het bestellen van hun consumptie. Mogelijkheden genoeg voor nieuwe indrukken, ervaringen en wereldwijsheid.

7. TENSLOTTE

Dit zijn de uitgangspunten van SKiP zoals ze leven binnen het bestuur, het management en de groepsleiding. Voorbeelden en de praktische uitwerkingen van deze uitgangspunten zullen in de loop van de tijd de praktijk nog verder ingevuld worden door het team. Dit zal nog heel wat discussies opleveren, maar dit zal de draagkracht van het beleid alleen maar bevorderen.

De pedagogen Loris Malaguzzi, en Janusz Korzak zijn inspiratiebronnen voor ons bij het ontwikkelen van onze eigen, unieke naschoolse opvang.

Daarnaast is de 'Pedagogische cirkel' een bruikbaar model om onze visie op het kind uit te werken naar houding en gedrag en op deze manier voor onze uitgangspunten (de vijf vingers), concrete handvatten te formuleren voor de dagelijkse praktijk.

8. Bijlage

BEROEPSPRAKTIJKVORMINGSPLAN (samenvatting)

Stagiaires zijn onze toekomstige Pedagogisch Medewerkers. Daarom vinden wij het zo belangrijk en ook onze verantwoordelijkheid om voldoende gelegenheid te bieden aan Pedagogisch Medewerkers in opleiding om zodoende hun competenties te vergroten. Aansluiting tussen de praktijk en opleiding tot Pedagogisch Medewerker is van groot belang

SKiP (Stichting Kinderdagverblijven Pippeloentje-Pluk) meent voldoende mogelijkheden te kunnen bieden aan leerlingen van de opleiding PW-3 en 4 om een substantieel deel te bereiken van de eindtermen / competenties die nodig zijn voor het behalen van het diploma.

Wij hebben daarom contacten met diverse onderwijsinstellingen in de regio. Het Nova college (ROC), die o.a. de opleiding PW-3 en 4 verzorgt, is hiervan de belangrijkste, maar ook hebben wij contact met diverse voorbereidende middelbare opleidingen.

Leerlingen die bij ons stage willen lopen in het kader van hun beroepsopleiding komen eerst een keer kennismaken.

BOL-leerlingen die via school komen, komen zonder toetsingsgesprek binnen.

BBL-leerlingen of leerlingen die buiten de school om een stageplek zoeken, moeten hiervoor solliciteren.

Iedere stagiair heeft een Werkbegeleider op de groep, zij:

- Bezitten minimaal een vakdiploma met hetzelfde vakinhoudelijk niveau.
- Hebben hiernaast minimaal 2 jaar relevante werkervaring, het liefst binnen onze stichting.
- Zijn bereid eventueel extra opleiding en/of cursussen te volgen.
- Houden contact met de school en zijn eventueel bereid tot het bezoeken van een informatiebijeenkomst.
- Krijgen, wanneer nodig, begeleiding vanuit het management.

De stagiair (BOL):

- Kan pas starten nadat hij/zij in het bezit is van een VOG, staat ingeschreven in het personenregister en gekoppeld is aan de locatie.
- Komt voorafgaand aan de stage kennismaken op de groep.
- Volgt op de dagen dat ze aanwezig is, zoveel mogelijk het werkrooster van de Werkbegeleider.
- Staat altijd boventallig als pedagogisch medewerker op de groep (tenzij dit incidenteel en slechts in het geval van een noodsituatie niet mogelijk is).
- Krijgt gelegenheid onder begeleiding werkzaamheden uit te voeren die vergelijkbaar zijn met de toekomstige beroepsuitoefening.
- Houdt zich aan de werkwijze en regels zoals die beschreven staan in het Pedagogisch Beleid en de Gedragscode voor het personeel.

De pedagogisch medewerker in opleiding (BBL):

- Kan pas starten nadat hij/zij in het bezit is van een VOG, staat ingeschreven in het personenregister en gekoppeld is aan de locatie.
- Heeft een contract voor minimaal 17 of 21 uur per week (afhankelijk van de opleiding).
- Volgt op de dagen dat ze aanwezig is, zoveel mogelijk het werkrooster van zijn/haar Werkbegeleider.
- Staat het eerste jaar boventallig als pedagogisch medewerker op de groep.

- Wordt geleidelijk meer intallig ingeroosterd, 2^e jaar tot 50%, laatste jaar tot 100%. De bijbehorende verantwoordelijkheden worden besproken met de Werkbegeleider en afgestemd met school.
- Krijgt gelegenheid onder begeleiding werkzaamheden uit te voeren die vergelijkbaar zijn met de toekomstige beroepsuitoefening. (zie kopje ‘**verantwoordelijkheden**’)
- Houdt zich aan de werkwijze en regels zoals die beschreven staan in het Pedagogisch Beleid en de Gedragscode voor het personeel.

Stagiaires van niveau 3 voeren zelf geen oudergesprekken, maar indien de ouders toestemming verlenen, mogen leerlingen in de loop van hun stage aanwezig zijn bij de voorbereiding en uitvoering van een oudergesprek. Stagiaires van niveau 4 krijgen de mogelijkheid om met aanwezigheid van de vaste pedagogisch medewerker (de mentor van het kind) een oudergesprek te voeren.

Van stagiaires die een heel schooljaar stage lopen wordt tevens verwacht dat zij regelmatig bij een teamvergadering aanwezig zijn. Verder wordt van hen verwacht dat zij ook bij het groepsoverleg aanwezig zijn.

Indien mogelijk wordt het ook op prijs gesteld als de stagiaire aanwezig is bij extra activiteiten zoals knutselavond, ouderavond, zomerfeest.

Verantwoordelijkheden

De verantwoordelijkheid voor de opvang van de kinderen ligt volledig bij SKiP. Dit betekent dat stagiaires gedurende hun opleiding onder verantwoordelijkheid en begeleiding van de pedagogisch medewerkers hun werkzaamheden mogen uitvoeren. Echter, omdat ze ook de mogelijkheid moeten krijgen om ervaring op te doen, hun competenties te oefenen en hun opdrachten uit te voeren, zullen zij in opbouwende mate meer werkzaamheden zelfstandig mogen uitvoeren. In de praktijk hebben we hiervoor een schema uitgewerkt die betrekking hebben op onderstaande onderwerpen:

- toezicht, zowel binnen als buiten
- verschonen van de kinderen
- contact ouders en school
- oudergesprekken en overdracht aan ouders (ook schriftelijk)
- opnemen van de telefoon
- bijwonen van vergaderingen

Rekening moet worden gehouden met de leerjaren: een toenemende verantwoordelijkheid gedurende de opleiding en de mogelijkheid om vaardigheden/competenties behorende bij het leerjaar van de stagiair te kunnen oefenen.

Doel hiervan is: na 3 jaar groeien tot een volwaardige collega!

Bij aanvang staan de stagiaires bij alles wat ze doen onder toezicht van de Werkbegeleider, maar zullen in toenemende mate meer verantwoordelijkheid krijgen. Een eerstejaars leerling zal in het begin van zijn/haar stage uitsluitend onder begeleiding de kinderen verschonen, later zal dat zelfstandig kunnen gebeuren. Ditzelfde geldt ook voor het toezicht in de slaapkamer tijdens de slaapwacht, het opnemen van de telefoon, het contact met de ouders en het schrijven van de schriftjes.

Echter: de eindverantwoordelijkheid ligt ten alle tijden bij SKiP. Daarom zal het ook mogelijk moeten zijn dat stagiaires worden gecontroleerd tijdens zaken als verschonen, slaapwacht en het

schrijven van schriftjes.

Oudergesprekken worden altijd gevoerd door de vaste pedagogisch medewerker. Slechts leerlingen op niveau 4 krijgen in het laatste topjaar de mogelijkheid om een oudergesprek te voeren. Ook zij zullen dat doen onder begeleiding van hun Werkbegeleider.

Voor alle eerder genoemde onderwerpen betekent dit:

- **toezicht buiten:** een stagiair is nooit alleen buiten samen met de kinderen
- **toezicht binnen:** een stagiair draagt nooit alleen de verantwoordelijkheid voor één of meer kinderen
- **eventuele hulp bij toiletbezoek of verschonen van een kind:** bij het begin van de stage onder toezicht, dit kan (afhankelijk van het verloop van de stage) later zelfstandiger, de Werkbegeleider kan ten alle tijden onaangekondigd binnenlopen
- **contact ouders en school:** stagiair doet verslag van de dag, maar geen ‘slecht nieuws gesprekken’ en laat het bespreken van bijzonderheden aan de vaste pedagogisch medewerker over
- **oudergesprekken:** een stagiair mag (bij geen bezwaar van de ouders) aanwezig zijn bij een oudergesprek. Stagiaires van niveau 4 krijgen de mogelijkheid om met aanwezigheid van de vaste pedagogisch medewerker een oudergesprek te voeren.
- **opnemen van de telefoon van SKiP:** een stagiair mag in de loop van de stage de telefoon opnemen, hij/zij wordt hierin begeleid door de Werkbegeleider
- **vergaderingen:** als het nodig is, kan de stagiair aanwezig zijn bij vergaderingen

En tenslotte nogmaals:

De verantwoordelijkheid voor de opvang van de kinderen ligt volledig bij SKiP.